

Nyílik a mexikói lótusz

A szegedi fűvészkertben a szokatlan meleg időjárás miatt még a vénasszonyok nyarán is nyílik a sárga színű mexikói lótusz. A rózsaszín indiai lótusz a múlt héten hullajtotta el szirmait. A két vízinövény általában augusztus végén szokta kibontani utolsó virágait.

A természet porszívói

Az esőcseppek nem egyszerűen vízcseppek. Elektromos töltésük van: egyesek pozitív, mások negatív töltésűek. A töltés erőssége különböző, függ a csepp nagyságától. A csepp nagysága és tulajdonsága változik, ha kitör a vihar. Ezek az elektromos töltések mágnesként hatnak és a cseppek megkötik a légkör kis porszemcséit.

Ha a vízcseppeknek és a porszemcséknek különböző töltésük van, akkor vonzódnak egymáshoz. Ez a magyarázata annak, miért tűnik számunkra egy kiadós eső után a levegő tisztának. Az esőcseppek, vagy legalábbis egy részük, úgy működik, mint valami porszívó és elektromos töltésükkel magukhoz ragadják a légkör szennyejét. (MTI)

A szivátültetésekéről

Beszélgetés Szolovjev professzorral

A Szovjet Orvostudományi Akadémia kezdeményezésére és vezetésével megkezdtek a Transzplantációs Intézet szervezését. Az új intézet feladata a szivátültetésekkel kapcsolatos kérdések sokoldalú vizsgálata. Egyesíteni fogják itt a sebészek, immunológusok, biokémikusok, citológusok és genetikusok erőfeszítéseit. Megkülönböztetett figyelemmel foglalkoznak majd az immunológiai képesség teljes, vagy részleges — kívánt mértékű — leküzdésével, többek között az antilimfocita szterumok előállításával. Külön hatalmas problémakört jelent — a vérbank mintájára — a funkcionális szervek és testszövetek bankjának megteremtése.

Az APN munkatársa megkérdezte az intézet vezetőjét, Szolovjev professzort: Véleménye szerint mi a legnagyobb akadály a szív — többek között a szív — átültetésének széles körű, klinikai alkalmazása előtt?

— A szív-tüdő berendezés — válaszolta az ismert szívsebész — nemcsak az átültetés, de a billentyűk pótlására, kiigazítására irányuló szívműtéteknél is nélkülözhetetlen. Ezek az operációk több óráig is eltarthatnak, ezáltal a szervezet működését az említett berendezés biztosítja. Elsősorban ezért problémátikus a széles körű klinikai alkalmazás. De van más akadály is.

A szív-tüdő berendezés sokorás munkájának hátrányos következményeit többek között sikerült elhárítani a Mesterséges Vérkeringési Laboratórium által javasolt eljárások sorával. Többek között a véredények tónusára való ráhatással, különleges hűtési módszerekkel, a vér kezelésével stb.

A rossz gyökere tehát nem a szív-tüdő berendezésben, vagy egy bizonyos akadályban van, amelynek leküzdése után meghirdethetjük a szivátültetések korszakát.

— A nemzetközi sajtót figyelve láthattuk, hogy a

szivátültetéses betegek 70-80 százaléka közvetlenül az operációt követő napokban meghal. A szivátültetés legnagyobb akadály, az immunreakció, de az csak humorosabb idő után jelentkezik. Itt ellentmondást vélek felfedezni, vagy talán nem elég megbízható a műtét eljárás?

— A szivátültetés bonyolult operáció. A pontos műtét terv végrehajtása a sebésztől széles körű tapasztalatokat kíván a szív- és általános klinikai sebészet területén, valamint a kísérletek során kidolgozott speciális technikában.

Barnard hét évig a kutyaszívét műtötte, amíg elszánta magát a klinikai szivátültetésre. Az utolsó ötven kísérleti állatból egy sem maradt életben. Ez nem ellentmondás, a kísérlet csak a technikát fejleszti, de nem biztosítja a sikerre.

A kutya egyébként nem a legszerencsésebb megválasztott modell az átültetésekhez. Más a mellkas felépítése, a véredények elhelyezkedése, szervezetének a fiziológiája. De ugyanakkor az ember felépítésétől eltérő élőlények vizsgálata során általános érvényű biológiai törvényszerűségeket sikerült feltárni. A klinikai tapasztalatok, az emberen végzett operációk nélkül nem lehet előrelépni az átültetések területén.

— Ez nem azt jelenti, hogy elkerülhetetlen az embereken végzett kísérlet?

— Az egész medicina — Hippokratésztől kezdve — lényegében maga is kísérlet. Gyógyszert adunk a betegnek. Nem használ. Emeljük az adagot, tovább és tovább, vagy más gyógyszert alkalmazunk. Végül eredményben ez is kísérlet. Nem tudhatjuk előre, hogy az adott gyógyszer miként fog hatni az adott betegre. És az új műtétek? Amikor egy-egy új műtét eljárást

alkalmaztak, az egyben kísérlet is volt, ahol a szükségesség konfliktusba került az ismeretlen eredménnyel, a kockázattal.

Napjainkban a sebész nem szölista egy néma kórusban, ahol minden dicsőséget, de minden szemrehányást és kudarcot is az ő szeméjére írhatnak. De tagja egy kollektívának, ahol a szív-tüdő berendezés vízrendszerének hőmérsékletét figyelő asszisztensztől az altatóorvosig mindnyájan egyaránt felelősek az operáció kimenetelért. Vagyis a szivátültetés klinikai gyakorlati választásához különleges felkészültségű, összeszokott emberek egész csoportja szükséges. Ilyen csoportok felkészítése lesz a Transzplantációs Intézet feladata.

E. Gorbunova

Szakemberek falun

Tanácsi dolgozók

4. A községi tanácsok vezetői azt mondják, sok olyan új hatáskört kaptak, amit eddig a járás intézt. A járási tanács illetékeseinek pedig az a véleménye, még mindig sok kérdésben döntenek ők, amiben teljes egészében községi tanácsoknak kellene állást foglalniuk.

Nem elsősorban az ügyintézés száma szaporodik az új helyzet következtében, minőségi változásról van inkább szó. Önállóan kell dönteni sok olyan esetben, ahol eddig csak a fentről kapott instrukciók végrehajtását várták. Az önálló döntés mérlegelést, több lehetőség egyidejű összevetését és a lehető legkedvezőbb kiválasztását jelenti azokon a területeken, ahol a törvények, rendeletek és határozatok nem szolgáltatnak kaptafát az ügyek intézéséhez.

A minőségileg más, jobb körülmények közötti munka — talán mondani is felesleges — munkaterületen jártas, az életet ismerő szakemberek nélkül nem biztos, hogy megvalósulhat.

Csak szépség- hiba?

A hivatali apparátus részére ugyan érettségi ir elő a rendelet, de nem érettségizett még mindenki. A többség nem érettségizett.

Akikkel a tanácselnökök közül beszélgettem, azt mondják, a mostani állapotokat ismerve ez voltaképpen csak szépséghiba. A ta-

vezetőről, aki 1700 forintos fizetéssel ment nyugdíjba, pedig a tanács létrejötte óta ott dolgozott. Merjem megkérdezni az utcán hangoskodó fiatalembereket, vállalnának-e ennyiért munkát?

A szabálysértési ügyek szintén az alsóbb tanácsok hatáskörébe kerültek józan megfontolás alapján. Ide már jogászok kellene, minél előbb. De ne reménykedjünk abban, hogy végzettségű községi tanácsnál kevésbé a boldogulását. Ők sem szentek, az üzemek, tsz-ek jobban fizetnek.

A fizetési megkötöttségek mellett másik körülmény is szerepet játszik abban, hogy nem állnak sorban a jelentkezők. Tanácsai dolgozó ügy lesz valakiből, hogy sohasem készül rá. Pályaválasztásnál nem kerül nyílt színre a tanácsok munkája. Nincs előképző iskolája ennek a fontos munkaterületnek. Mafőn pórba kóznak valamiféle speciálkollégiumot szervezni diákoknak — bizonyára jó helyen keresik a megoldás kulcsát.

Jogász is kellene

Ha szavaznom kellene, azt mondanám, tekintsük őket szakembereknek. Egyrészt elvették már ki tudja hány szakképesítést adó tanfolyamot. De van olyan gondjuk is a tanácsoknak, hogy a

mostani kereseti lehetőségek nem csábítják, még csak nem is nagyon hívják ide az érettségizett fiatalokat. Példákat sorolnak arra is, hányan kerestek azonnal más állást — vagy talán kerestük sem kellett, rögtön kinnál — amikor elvégezték a középiskolát levelező úton. Erősödnek a termelőszövetkezetek, szaporodnak a kisebb-nagyobb cégek nagyobb-kisebb irodái — ráférnek néhány száz forintot a tanácsai fizetésre, mert egyrészt ígérhetnek, másrészt így is jó vásárt csapnak. Ki tudna ellenállni a csábításnak? Természetesen egyik oldalra csak a dolgozók, de sokszor jobban jár a tanács a nem érettségizettekkel mert azok legalább oda vannak láncolva, nem nézhetnek másutt állás után.

Ha a megoldás lehetőségeit keressük, első helyen a fizetésrendezést kell említeni. Tudok tanácsai csoport-

Nagyközségek

1970. január 1-én hét község (Szöreg, Tápé, Algyői Mórahalom, Kistelekek, Kisgyőr, Kúndorozsma, Sándorfalva) emelkedik a szegedi járásban nagyközségi rangra anélkül, hogy közigazgatási területük megváltozna. A tanácsokat ezekben a községekben elsőfokú hatóságokkal joggal ruházzák fel. Magyarra fordítva ez annyit jelent, hogy egy sor új feladatot kapnak, olyanokat, amiket a kisközségek vonatkozásában a járási tanácsok oldottak és oldanak meg továbbra is. Építési és ipari hatósági ügyek, kereskedelmi, gyámügyek — sorolhatnám tovább az új munkával új felelősséget is jelentő munkaköröket. Elsősorban minőségileg más ez szintén a szokásoshoz viszonyítva.

Elég csak a kérdést feltennünk: kell-e szakembert a tanácsai munkához? A válasz nyilvánvaló.

Horváth Dezső

Füles-évkönyv, 1970

Az Iffjúsági Lapkiadó ismét megjelentette a Füles-évkönyvet. Az 1970-es évre szóló kötet — akár a népszerű hetilap minden száma — sok rejtvennyel, képregénnyel, szórakoztató olvasmánnyal kedveskedik a vásárlóknak. Külön értéke a vaszkos összeállításnak, hogy — a szabott kereteken belül — sok ismeretterjesztő adatot, megjegyzésre méltó történelmi érdekességet is tartalmaz.

A kötet első lapjait kitérő naptár részben bizonyára számos olvasó érdeklődését váltják ki a szakszerű névmagyarozatok.

Az 1970-es Füles-évkönyvet a lap főszerkesztője, Tiszai László szerkesztette, a képek és szövegrészek ötletes kompozíciói Orbán László képzőművész munkáját dicsérik. Az évkönyv összesen 300 ezer példányban jelent meg.

Dobozy Imre:

Újra lehet
kezdeni

„Ismerkedés“ után börtön

Különös ismerkedésre szánta el magát egy éjjel ittas állapotban Korál Antal 28 éves, Szeged, Katona József utca 64. szám alatti lakos, többszörösen büntetett előéletű. A szórakozásból jöve a szegedi közúti hídon haladt, amikor visszanézve látta, hogy két kerékpáros hajt az úttesten. Az egyik férfi, a másik nő volt. Korál megvárta, amíg a férfi elhalad mellette. Akkor kilépett a kerékpáros nő elé, hogy azzal megismerkedjen. Az erőszakoskodó Korál útjából ki akart térni a nő, aki utána kiáltott a kerékpáros férfinak: ugyanis a férje volt. Korál bár ittas volt, felismerte, hogy a visszajövő fér-

fi a munkatársa. Korál a pillanatnyi helyzetet kihasználva felugrott a nő kerékpárjára, s azzal elhajtott, gondolva, hogy így megmenekülhet a felismeréstől és a felelősségrevonástól.

A kerékpárt röviddel utána elhagyta, bedobta egy építkezésen. A szegedi járásbírósgarázdaság és jogtalan használat miatt egyévi szigorított börtönre — és kétévi eltöltésre a közügyektől — ítélte. Kötelezte ugyanakkor, hogy a korábban kiszabott, de akkor feltétlenül felfüggesztett négyhónapi szabadságvesztését is letöltse. A fellebbezéseket a szegedi megyei bíróság elutasította.

4.
— Nem mertünk aludni. Másnap reggel, már a Kárpátok déli lejtőin ereszkedett alá a vonat, Gallai azt mondta a felkelt Sorkinak: ilyen ez a rohadt háború, szakmányolt ikonon után a legszemélyesebb apróságaimat is eldobalom. A törzsőrmester nem nézett rá. A kétfelől elmaradó fenyeseket bámulta csüggedt dühvel. Munkácsnál kapta el az égő szemét a tájról, akkor felelt csak, martalóc képére kiül, váratlan ijedséggel: ezt már nem látjuk soha. De ez rég volt. Másfél éve. Azóta...
Elhaltatott. Idegen szemmel nézett rám.
— Segíthetnél rajtam? — kérdezte gyorsan. Vagyis nemcsak rajtam.
A hadnagy valamitől dühbe gurult, ocsmányul káromkodott.
— En? Rajtatok?
Három napja, november ötödikén, behívtak a kiegészítő parancsnokság-

ra. Fűtyültem az egésze, tökéletes biztonságban tudtam magam. Ami engem illet, rég bevégzem a háborút. Ansaldókkal felszerelt páncélos dandárunk épp hogy kiért a frontra, Kolomea felett az oroszok egyetlen lövéssel szétdurantották vacak lavóromat, s mivel benne ültem, a bal térdemet is. Hét hónapig kínlódtam a 2-es helyőrségi kórházban, toldoztak-foldoztak. Ott kaptam meg a dandárparancsnokság értesítését, hogy zászlósból hadnaggyá léptettek elő: néhány héttel később egy még többet érő iratot, mely szerint elháríthatatlan szolgálatképtelenség miatt végképp elbocsátanak a honvédség kötelékéből. Ezt a leszerelési okmányt oda is tettem mindjárt a kiegészítő parancsnokság tisztje elé. Nézzem bele, hagyjon engem békén. A nyilas karszalagos főhadnagy azonban félretolta a papírt. Hadnaggy testvér, közölte kurtán, minden elbocsátást felülvizsgálunk, készüljön rá, hogy hamarosan behívjuk. Testvéred a görény. A lábam, sajnos, rendbejött, csak az időt érzem vele. Ha felülvizsgáló bizottság elé kerülök, semmi kétség, alkalmasságom minősítenek. Harmadik napja eget-földet megmozgatok, hogy valamilyen címen mentesítést szerezzek, a vállalat azonban, amelynek tisztviselője vagyok, nem hadizem, s ez végül is azt jelenti, hogy polgári beosztásban nélkülözhetek. Ostoba helyzetbe kerültem, méghozzá váratlanul. Vagy beálló statisztálni a háború utolsó, tehát legcsúnyább felvonásához, s ott visz el az ördög, vagy megpróbálok elhúzódni a cudar idő elől, vállalva a szökevényorsót.
— Elég a magam baja — mondta Desőnek. — Behívnak.
— Ez az egész?

— Kevesled? Zsebébe nyúlt, összehajtogatott papírlapot vett elő.

— Az mi?

— Tényvázlat. Olvasd. Rövidebb, mint ha elmesélném. Zörghő őrnagy, aki felvette, nekem is adott egy példányt.

A tényvázlat csakugyan rövid volt. „A harmadik zászlóalj százada, parancs szerint, október 14-én a salom-hegyi állomás és az iskola között, három-négy száz méter távolságban szállásolták el magukat. A fegyverszünetet bejelentő kormányzó szöveg után, október 15-én, a zászlóalj együtt-tartási parancsot kapott, amelyet azonban a zászlóaljparancsnok, felsőbb rendelkezésre, hat órával később visszavont. A visszavonulás a második századhoz állítólag nem jutott el, a század tisztjei, tisztességi és legénysége egybehangzóan ezt vallják. Amikor a zászlóaljparancsnok tudomást szerzett róla, Hary Deső főhadnagy változatlanul riadóképtelenségben tartja századát, késő délután küldőncel utasította őt a készülő feloldására. Deső főhadnagy a helyzet súlyosságára hivatkozva, izenet helyett írásbeli parancsot kért. Azzal érvet, hogy az államfői döntés következtében német részről erőszakos mozgástól lehet tartani, és ilyen körülmények között nem vállalhatja a felelősséget egysege készületlenségéért. A zászlóaljparancsnok rendelkezés írásos megerősítése nem történt meg, erre a többi századnál nem is volt szükség. Teljes bizonyossággal az sem deríthető ki, hogy a törzshöz visszatért küldőnc kinél jelentkezett, kivel közölte Deső kérését.

(Folytatjuk.)